

**AT TÆNKE BÆREDYGTIG
NATURTURISME SAMMEN**
En samskabende proces

Indholdsfortegnelse

1.	BAGGRUND	3
1.1	Integration i TOUR-BO	3
1.2	Begrebet samskabelse	4
2.	TILRETTELÆGGELSE AF WORKSHOPPEN	6
2.1	Indbydelse	6
2.2	Lokation	7
2.3	Forberedelse	8
3.	WORKSHOP-PROCESSEN	10
3.1	Ankomst	10
3.2	Præsentationsrunde	11
3.3	Introduktion i emnet og dets status quo	12
3.4	Deltagernes grundlag	14
3.5	Frembringelse af spørgsmål og idéer	15
3.6	Konkretisering af foranstaltninger	16
3.7	Sammenfatning	18
3.8	Afslutning	19
3.9	Opfølgning	19
4.	PRODUKTSKABELSE OG VÆRDISKABELSE	21
4.1	Produktskabelse	21
4.2	Produktidé 1: Samskabende workshop	22
4.3	Produktidé 2: Vejledende princip „bæredygtighed“	23
4.4	Produktidé 3: Regionalitet	25
4.5	Produktidé 4: Uddannelses tilbud	27
5.	UDBLIK	31

1. Baggrund

1.1 Integration i TOUR-BO

Den samskabende proces „At tænke bæredygtig naturturisme sammen“ fandt sted inden for rammerne af det tysk-danske projekt „Tourism Cross-Border“ (TOUR-BO). Ni projektpartnere og 26 netværkspartnere har sluttet sig sammen for i fællesskab at udvikle og fremme løsninger til bæredygtig udvikling af turisme i landdistrikterne. TOUR-BO er en del af Interreg-programmet Tyskland-Danmark, der finansieres af Den Europæiske Regionale Udviklingsfond. Den ledende partner er agenturet for erhvervsfremme: Wirtschaftsförderungsagentur Kreis Plön GmbH (WFA).

Hovedformålet med TOUR-BO er at øge omsætningen inden for bæredygtig natur- og kulturarvsturisme på begge sider af grænsen. I denne sammenhæng spiller disse tre emner en overordnet rolle: Gastroturisme og dannelsessturisme samt optimering af samarbejdet mellem private og offentlige turismeaktører gennem samskabende tiltag.

Realiseringen af den inden for disse rammer gennemførte samskabende proces for en bæredygtig turismeudvikling med fokus på naturturisme var på grund af virkningerne fra corona-pandemien regionalt begrænset til Plön amtskommune. Denne afsluttede og i det efterfølgende beskrevne proces skal dog forstås som et eksempel på „læring“ og som best practice for alle netværks- og projektpartnere og interessenter. Denne dokumentation af resultaterne tjener således som en ledetråd for fremtidigt samskabende procesarbejde med Plön amtskommune som eksempel, der umiddelbart kan overføres til andre områder og regioner og videre til grænseoverskridende samarbejde.

Den overordnede indholdsmæssige ramme for den afsluttede samskabende proces er beskrevet således:

„Hver enkelt af os er en kilde til innovation og drivkraft
og dermed formgiver og ambassadør
for en vellykket udvikling af turismen i hele amtskommunen.
Enhver er velkommen til at støtte turismen i vores region individuelt.“

Processen opfylder således ikke kun hovedformålet af TOUR-BO, den er også i overensstemmelse med de definerede foranstaltninger i turismekonceptet af Plön amtskommune (<https://www.kreis-ploen.de/Wirtschaft-Tourismus/Tourismus-und-Freizeit/Projekte/>). Især det i turismekonceptet nævnte „Handlingsområde 4: Bæredygtighed/regional markedsføring“ afspejles med sine mål i den samskabende proces:

- At erklære bæredygtighed/regionalitet for at være turismens DNA og dermed udforme regionen fremtidsikker (økologisk, økonomisk og social)
- Principielt: Styrkelse af modet til bæredygtighed
- Opnå en unik position gennem regionalitet: Videreudvikling af regionale komponenter (produkter, mennesker, byggematerialer, traditioner, historier ...)

1.2 Begrebet samskabelse

Inden for rammerne af TOUR-BO blev ledetråden „Bæredygtig turisme – vi udvikler turismen sammen“ udgivet i 2020, og den fokuserer på samskabelse (ledetråden som download: <https://www.tour-bo.eu/dk/resultater/resultater-samarbejdende-turismeaktoerer/>).

Heri findes denne beskrivelse:

Samskabelse i forbindelse med bæredygtig turismeudvikling er **aktiv inddragelse af lokale turistaktører** baseret på partnerskaber, netværk og fælles ansvar mellem de offentlige aktører, som samarbejder med borgere og turister, private lokale virksomheder og serviceudbydere, foreninger og interesseorganisationer.

Samskabelse er en **samarbejdsform** baseret på ligeværdige relationer, hvor alle parter gennem **dialog og engagement** bidrager med ressourcer, især viden, erfaring eller idéer. Samskabelse har primært et bredere fælles sigte, f.eks. bæredygtig og langsigtet udvikling af et lokalområde, i kontrast til snævre og kortsigtede løsninger og resultater.

I den samskabende proces „At tænke bæredygtig naturturisme sammen“, der blev gennemført på dette grundlag, var følgende mål i fokus:

- Anvendelse af samskabelsesmetoden
- Indholdsmæssig projektramme: Bæredygtighed og naturturisme i Plön amtskommune og afledning af værdikæder
- Gennemførelse af arrangementer/workshops ved hjælp af samskabelse: I forhold til den givne indholdsramme "bæredygtighed og naturturisme" udvikles, formuleres og defineres konkrete mål af deltagerne selv.
- Udarbejdelse af resultater: Koncept inklusive ledetråd for handling om mindst tre konkrete emner (produkter).

Den samskabende workshop blev afholdt den 01.03.2022 i Perdoeler Mühle i Belau i Plön amtskommune. Deltagerne var medarbejdere fra regionale og lokale turistorganisationer, fra naturparkforvaltninger, politik og administration samt værter med overnatnings- og aktivitetstilbud.

I det følgende præsenteres for det ene den generelle fremgangsmåde i den samskabende workshop. For det andet udledes der konkrete anbefalinger og tips til egne samskabende formater, som direkte kan anvendes eller føres ud i livet.

2. Tilrettelæggelse af workshoppen

2.1 Indbydelse

En samskabende workshop trives på baggrund af deltagernes mangfoldighed. Under ideelle betingelser kommer de fra forskellige arbejdsområder, hierarkiske niveauer og steder. Dette løsner op for velkendte grupperinger og konstellationer af samtalepartnere, og samtidigt skabes der forbindelser mellem forskellige aktører.

For at kontakte de relevante aktører lige fra begyndelsen anbefales en tæt koordinering mellem arrangørerne (Plöns amtsforvaltning og WFA). Listen over mulige deltagere omfatter både kysten og det indre af landet samt turisme, administration, politik, serviceudbydere og forskellige interessegrupper. Der lægges særlig vægt på, at mennesker med forskellige synsvinkler beskæftiger sig med spørgsmålet om bæredygtig naturturisme. Borgmesteren er således en lige så relevant kontaktperson som medarbejdere fra byggeudvalget eller miljøbeskyttelsesorganisationen samt værter for ferielejligheder eller udbydere af vandsport.

Indbydelsesbrevet tydeliggør, hvad det planlagte arrangement handler om, og hvad der forventes af deltagerne:

„Vi er alle ambassadører for vores region. Netop dette motto vil vi gerne føre ud i livet sammen med jer, og vi inviterer jer hjerteligt til at deltage i udviklingen af turismen i amtskommunen. [...] Dertil vil vi gerne gå nye veje sammen med jer. Vi vil gerne bygge broer sammen med jer for at skabe en ny VI-følelse for turismen, som vi identificerer os med, og vi ønsker at udarbejder en fælles forståelse af emnet naturturisme og bæredygtighed.“

På samme måde nævnes bæredygtighed i indbydelsesbrevet som et af arrangementets emner, men det er ikke for fremtrædende. Dette skyldes, at begrebet „bæredygtighed“ i øjeblikket skaber en følelse af uvilje og afvisende holdning.

Tjekliste for håndtering af indbydelser

- ✓ Oprettelse af adressedistributionslisten gennem flere af de deltagende organisationer for bevidst at fremme forskellige synsvinkler for en forskelligartet gruppe af deltagere.
- ✓ Kontrol af adressedistributionslisten for god mangfoldighed
- ✓ Indbydelse med klarhed om indhold og forventninger samt alle nødvendige oplysninger (dato, klokkeslæt, adresse)
- ✓ Angivelse af alle nødvendige oplysninger om henrejsen
- ✓ Undgåelse af visse irriterende ord
- ✓ Angivelse af en specifik kontaktperson, herunder telefonnummer og e-mailadresse
- ✓ Forsendelse af indbydelsen via den sædvanlige forretningskanal, dvs. per e-mail eller per brev

- ✓ Om nødvendigt opfølgende foranstaltninger i tilfælde af en lav tilmeldingsprocent, og det skal også tages i betragtning, at nogle personer ikke møder op
- ✓ Supplerende individuel kontakt før arrangementets start med de personer, der blev kontaktet pr. e-mail eller brev
- ✓ Forsendelse af en e-mail (en/to dage før arrangementet) til deltagerne med yderligere relevante oplysninger og samtidigt som en påmindelsesfunktion

2.2 Lokation

Campingpladsen Perdoeler Mühle, der ligger direkte ved Belau-søen, og restauranten af samme navn på stedet overgik i 2021 til en ny forpagter. Dette blev ledsaget af forskellige ombygningstiltag. I de seneste år er der således blevet udformet forskellige nye indlogeringssteder. De nye tipi-telte og iglo-hytter fokuserer på oplevelsen af naturen, hvilket understøttes af den umiddelbare nærhed til søen.

Flere indtryk af Perdoeler Mühle:

https://www.youtube.com/watch?v=n8j4kAs9zWc&list=PL_nbYt08z8CNXVJH5W0zMfIlVnzIqBplf&index=5

Efter workshopen vil deltagerne få mulighed for at deltage i en rundvisning på campingpladsen sammen med ejerne og få yderligere informationer om visionen, konceptet og tilgangen til bæredygtig, naturnær turisme.

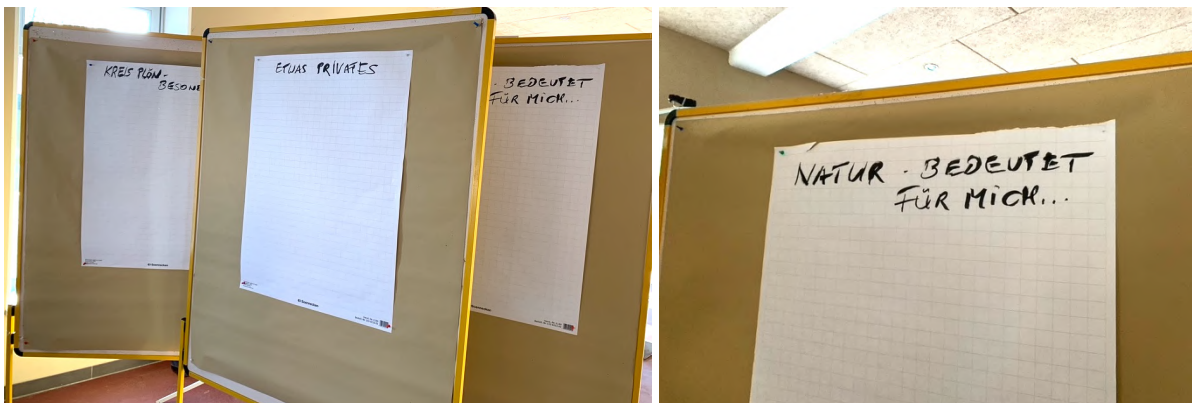

Tjekliste lokation

- ✓ Finde en egnet lokation til samskabende arbejde
- ✓ Under ideelle betingelser er lokationen en best practice i den emnemæssige kontekst.
- ✓ En særlig eller ny lokation for at vække nysgerrighed og interesse hos potentielle workshopdeltagere
- ✓ Tilstrækkelig ledig plads til forskellige arbejdsøer
- ✓ Mulighed for et udendørs arbejdsområde, f.eks. terrasse eller gård
- ✓ Tilgængelighed allerede før workshoppen begynder (forberedelse, indretning af lokaler)
- ✓ Flexibelt serviceteam samt regionale og sæsonbestemte produkter
- ✓ Mulighed for at besøge stedet – individuelt eller i en gruppe – og for at få et „insider-perspektiv“

2.3 Forberedelse

De endelige aftaler indgås med ejerne dagen før. Dagen før inspiceres også det lokale, hvor arrangementet skal finde sted, og de forskellige arbejds gange planlægges, og arbejdsmaterialer forberedes.

Tjekliste forberedelse

- ✓ Træffe aftaler på lokationen vedrørende indretning af lokaler, catering osv.
- ✓ Tilrettelæggelse og briefing af moderationen
- ✓ Klargøring af lokalet (aftenen før eller om morgenen på workshoppen)
- ✓ Kontrol af alle nødvendige arbejdsmaterialer (moderationsvægge, post-its, kuglepenne, tegnestifter osv.)
- ✓ Kontrol af alt nødvendigt teknisk udstyr (projektør, laserpointer, internet osv.)
Tip: Glem ikke forlænger kabler

3. Workshop-processen

3.1 Ankomst

Deltagerne bliver budt velkommen direkte ved indgangen – både personligt og visuelt (f.eks. på flipchart). Underskrivelse af deltagerlisten og kontrol af den aktuelle vaccinationsstatus finder også sted direkte ved ankomsten.

Dagen begynder bevidst afslappet. Det aftales, at alle deltagere skal være dus i løbet af dagen. Ved hjælp af tape laver alle deres eget navneskilt. Kaffekopper står løst fordelt på bordet. Derved undgås det, at deltagere sætter sig direkte ved bordet, hvilket gør runden statisk og tilstedeværelsen snarere passiv.

Tjekliste ankomst

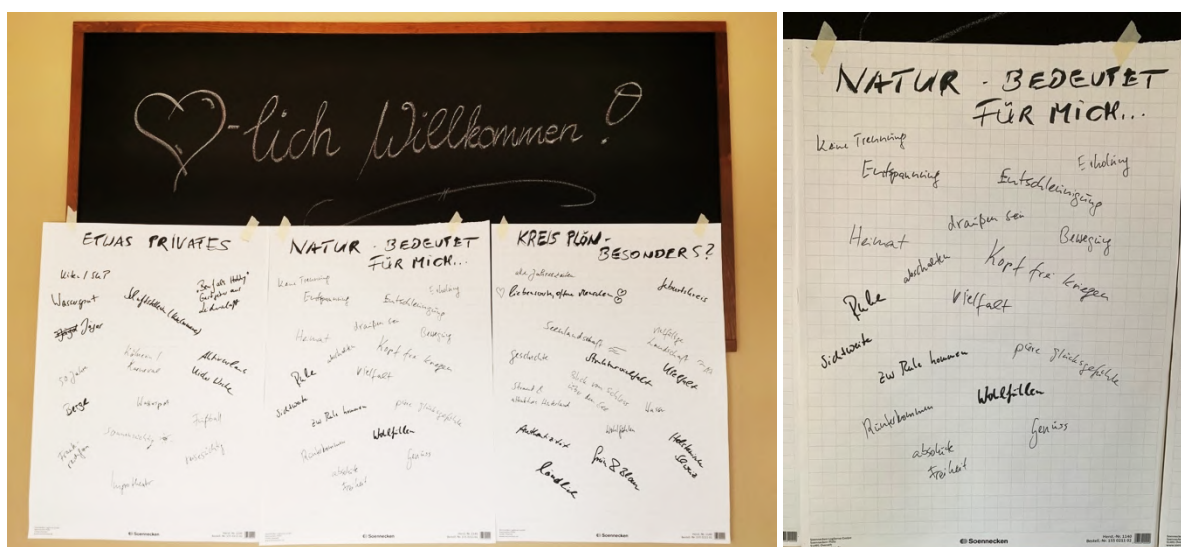
- ✓ Personlig velkomsthilsen til deltagerne
- ✓ Forberedt deltagerliste
- ✓ Nok kuglepenne til rådighed
- ✓ Kontrol af deltagernes koronastatus
- ✓ Forberedte navneskilte eller paratliggende tape og kuglepenne til at skrive navneskilte individuelt
- ✓ Aftale af tiltaleformen – du eller de – med deltagerne
- ✓ Kaffe og te tilbydes, også mælk (helst også et vegansk alternativ) og sukker.

3.2 Præsentationsrunde

Deltagerne i den samskabende workshop præsenterer sig hver især med deres navn og organisation og besvarer desuden følgende spørgsmål:

- Hvad er det, der gør Plön amtskommune til noget særligt for dig?
- Hvad betyder natur for dig?
- Kan du fortælle os noget privat om dig selv?

På grund af de korte svar (nøgleord) går præsentationsrunden meget hurtigt. Spørgsmålene skaber også en forbindelse mellem deltagerne og dagens emner.

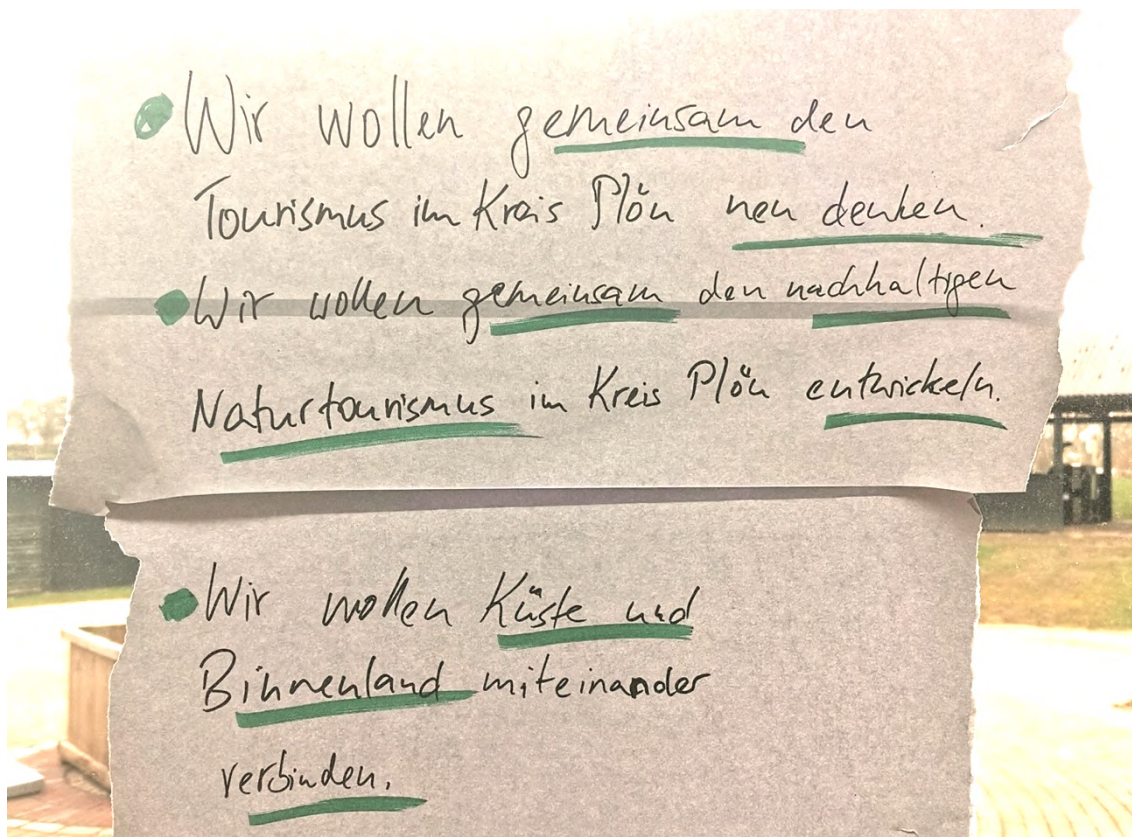
På dette tidspunkt noteres svarene bevidst af en tredjepart for at bringe deltagerne skridt for skridt ind i den samskabende arbejdsform i workshoppen.

Tjekliste præsentationsrunde

- ✓ Præsentation af deltagerne med navn og organisation
- ✓ Mulighed for at præsentere med en blanding af tekniske oplysninger, emnerelateret indhold samt noget personligt/privat
- ✓ Moderatorens opgave: Være opmærksom på korte og præcise svar
- ✓ Livlighed og lethed bør ikke mangle i opvarmningsfasen
- ✓ Muliggøre en god ankomst og skabe et behageligt arbejdsmiljø

3.3 Introduktion i emnet og dets status quo

Fastlæggelsen af målretningen for dagen angives som indholdsmæssig ramme og tjener som en rød tråd for deltagerne.

- Vi ønsker **sammen** at nytænke turismen i Plön amtskommune.
- Vi ønsker **at udvikle bæredygtig naturturisme** i Plön amtskommune **i fællesskab.**
- Vi ønsker **at forbinde kysten og det indre af landet** med hinanden.

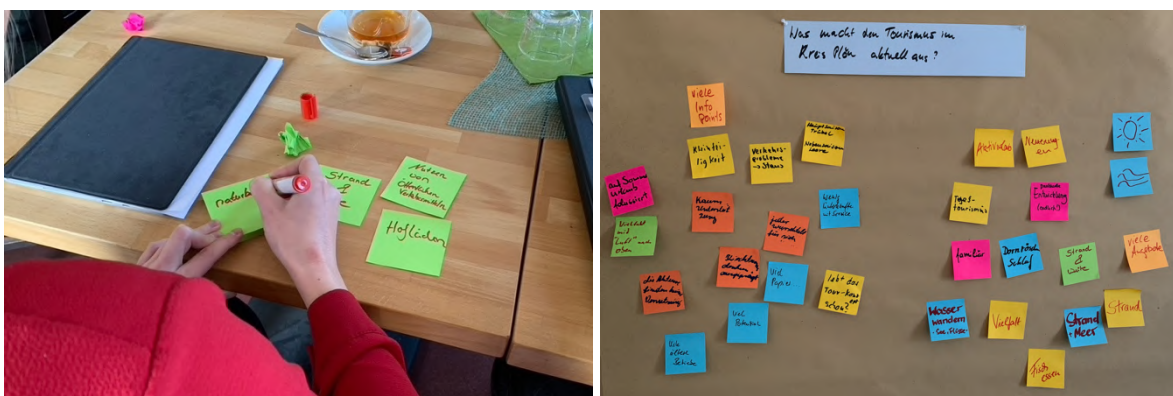
En kort præsentation, forberedt som en hovedtale, anbefales som en tematisk indledning:

- Målsætning for dagen
- Dagsorden for dagen også med oplysning om frokostpausen og dagens afslutning
- Dagens kommunikationsregler: Enhver idé er tilladt. Der er ikke noget „men“ og ikke noget „nej“. Værdsættelse af andre idéer. Stil spørgsmål, hvis du ikke forstår.
- Impulser – at se ud over sin egen næsetip: Hvad gør andre inden for emneområdet „bæredygtig naturturisme“?
- Impulser – best practices: Fra projektet „Bed & Nature“ (https://www.youtube.com/channel/UC_KB7fYsLpmHq5-zt2f4z2A) vises to udvalgte eksempler på overnatningssteder tæt på naturen som et kort filmklip, der emotionaliserer og fungerer som en døråbner og motivator for det emne, som der skal arbejdes med.

I det følgende besvarer deltagerne disse spørgsmål individuelt på post-its:

- Hvad er det, der aktuelt udgør turismen i Plön amtskommune?
- Hvad betyder „bæredygtig naturturisme“ i Plön amtskommune?
- Hvordan er samspillet mellem kysten og det indre af landet?

Deltagerne skriver selv deres svar og klister dem op på moderationsvæggen uden at sortere dem. På denne måde kommer deltagerne ikke til at tænke i bestemte baner på baggrund af første ordmeldinger.

Herefter sammenfatter moderatoren de enkelte post-its, grupperer dem tematisk og præsenterer på denne måde den aktuelle status for dagens emne – herunder dets stærke sider og udfordringer. Udfordringerne tjener som en guide gennem dagen og viser, på hvilke steder handling er påkrævet.

Tjekliste indholdsmæssig introduktion

- ✓ Tydeliggørelse af dagens centrale emne
- ✓ Skabe en fælles forståelse blandt deltagerne
- ✓ Formidling af viden om emnet (som en impuls, ved hjælp af videoer, gennem best practices)
- ✓ Fælles udarbejdelse af en aktuell status på spørgsmålsformuleringen

Tjekliste tilrettelæggelse

- ✓ Formidling af dagens kommunikationsregler (åbenhed, anerkendelse)
Optimalt som opslag i lokalet
- ✓ Tilstrækkeligt antal kuglepenne og kort/tegnestifter eller post-its til rådighed

3.4 Deltagernes grundlag

Deltagerne noterer selv på post-its, hvad de selv kan bidrage med for at videreudvikle det fælles emne.

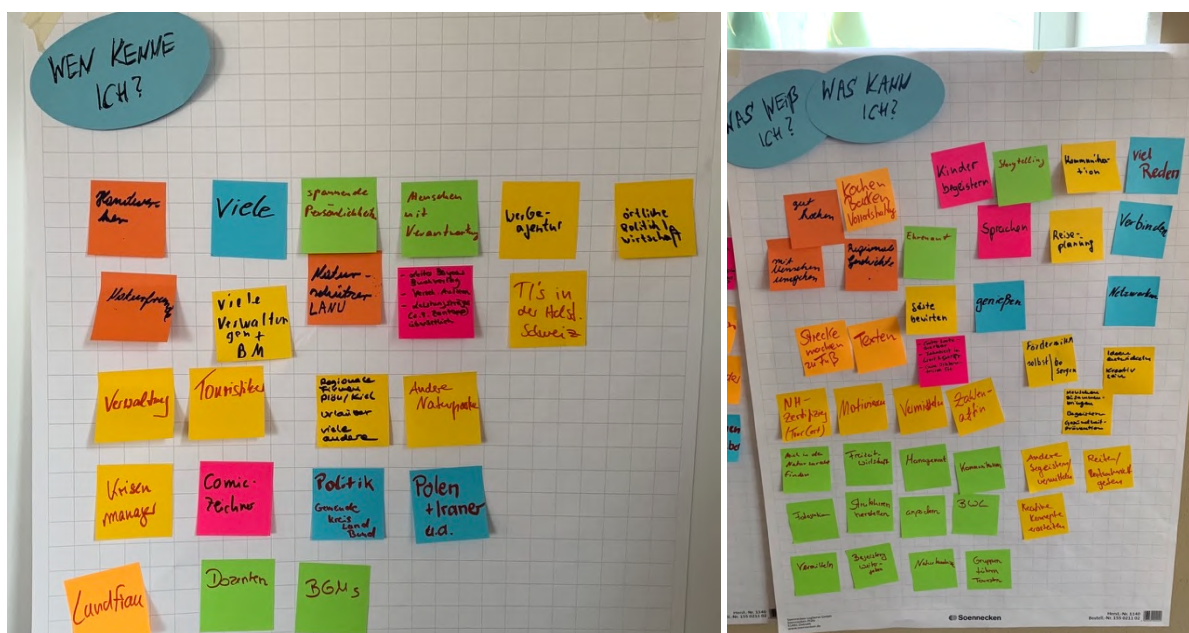
Grundlæggende er det vigtigt i det samskabende arbejde, at deltagerne lærer hinanden at kende og værdsætter hinanden med alle deres ressourcer og potentialer. Ofte ligger der i det tilsyneladende uinteressante en sand skat, som giver emnet et helt særligt præg.

Hovedvægten ligger derfor på samspillet mellem deltagerne og deres egen bevidsthed om, hvilke grundlag der findes.

Med henblik herpå stilles følgende spørgsmål:

- Hvem er jeg? (rolle, oprindelse, værdier, funktion ...)
- Hvad evner jeg? Hvad ved jeg? (viden, erfaringer, evner ...)
- Hvem kender jeg? (netværk, kontakter ...)

Der tages hensyn til såvel faglige som private og personlige forhold. På samme måde stilles spørgsmålene bevidst løsnet fra den bæredygtige naturturisme i Plön amtskommune. Det sætter en kreativ proces i gang, som tager deltagerne ud af deres hverdag. Deltagerne samler igen post-its ene på en moderationsvæg og moderatoren sammenfatter dem.

Resultatet viser, at workshopens runde består af en gruppe deltagere med meget forskellig baggrund, kompetencer og netværk. Et sådant billede kan tegnes i næsten alle runder, især når fokus bevidst ledes bort fra professionen.

3.5 Frembringelse af spørgsmål og idéer

På baggrund af de allerede udarbejdede rammebetingelser – status quo for emnet og de grundlag, som deltagerne har medbragt – udvikler deltagerne konkrete spørgsmål og de første (handlings)idéer til dagens emne.

1. Individuel gennemlæsning af det allerede udarbejdede indhold (status quo, deltagernes grundlæggende viden).
2. Individuel nedskrivning af spontane tanker om problemer og/eller løsninger, generelle idéer eller konkrete foranstaltninger på moderationskort.
3. Deltagerne præsenterer efterfølgende de noterede punkter.
(På dette tidspunkt skifter deltagerne fra at være skribenter til at være oplægsholdere).
4. Moderatoren grupperer kortene efter emner.

Læring: Det tidligere input af netværk, kompetencer og viden ignoreres næsten helt i den fælles samskabende workshop, og deltagerne koncentrerer sig primært om udfordringerne i regionen. Det giver derfor god mening at bruge passende tid på det førnævnte punkt „1. Individuel gennemlæsning af det allerede udarbejdede indhold“. Opgaven består så i at udvikle konkrete foranstaltninger direkte over status quo og grundlaget af evner, kompetencer og netværk. Det betyder, at en udfordring bliver forbundet direkte med en viden eller et netværk. Fordelen ved dette: De nævnte foranstaltninger bygger fuldstændigt på gruppens grundlag.

Eksempel 1:

- Status quo: Forbindelsen mellem kysten og det indre af landet mangler.
- Deltagernes grundlag: Jeg kender en designer.
- Idé til handling: At skabe en maskot for hele regionen, der repræsenterer kysten og det indre af landet.

Eksempel 2:

- Status quo: Forståelsen og bevidstheden om naturen mangler.
- Deltagernes grundlag: Jeg er jæger.
- Idé til handling: Oprettelse af uddannelsesstilbud bestående af guidede ture og tilbud om naturoplevelser. Disse bør gennemføres sammen med personer, der selv er aktive i naturen og har den rette viden (skovfogeder, jægere osv.).

Tjekliste processkridt

- ✓ Individuel læsning af det allerede udviklede indhold
- ✓ God synlighed af alt indhold, der er udarbejdet indtil nu
- ✓ Nok tid og plads til deltagerne

- ✓ Individuel nedskrivning af spontane tanker om passende foranstaltninger på grundlag af de tidligere udviklede grundlag og rammebetingelser
- ✓ Tilstrækkeligt antal kuglepenne og moderationskort/tegnestifter eller post-its til rådighed
- ✓ Deltagerne præsenterer efterfølgende disse punkter.
- ✓ Kontrol, at spørgsmål og foranstaltninger er frembragt helt bevidst ud fra det, der er blevet udarbejdet indtil nu
- ✓ Emnemæssigt passende gruppering som forberedelse til den konkretisering af foranstaltninger, der finder sted i den næste fase

3.6 Konkretisering af foranstaltninger

Det gælder om at konkretisere de spontane spørgsmål og første foranstaltninger i det videre forløb. Til dette formål dannes der små grupper. Med udgangspunkt i metoden „World Cafés“ begynder hver gruppe at arbejde for sig selv ved et bord eller en moderationsvæg. Efter et fastlagt tidsrum skifter grupperne arbejdsplads og arbejder videre med de punkter, som de andre grupper allerede har suppleret. Grupperne skifter herved arbejdsplads så ofte som nødvendigt, indtil de har arbejdet med alle emnerne én gang.

På workshoppen i Belau viste det sig at være særlig hensigtsmæssigt at danne arbejdsgrupper med tre grupper på hver fire til fem gruppemedlemmer. Det anbefales, at arbejdsgrupperne er så forskelligartede som muligt.

Muligheder for at inddele grupperne:

- Tæl deltagerne af, så de personer, der sidder ved siden af hinanden, ikke ender i den samme gruppe, da de som regel allerede kender hinanden godt
- Tematisk gruppering (f.eks. vandrere, cyklister og vandsportsudøvere), så der er en vis ensartet synsvinkel i hver gruppe, men de er stadig blandet
- Moderatoren inddeler på baggrund af deltagernes funktion og organisation

Ved hjælp af spørgsmål opmuntrer moderatoren grupperne til at diskutere og minder dem jævnligt om at skrive idéer ned og at sætte dem på moderationsvæggen.

I arbejdsgrupperne drøftes der undertiden supplerende emner, som opstår i forbindelse med samtalerne. Grupperne tjener således ikke kun til at konkretisere foranstaltningerne, men også til at opbygge netværk.

Som allerede nævnt ligger fokus i denne fase på at verificere og konsolidere de nævnte idéer. Her kan det meget vel forekomme, at deltagerne direkte foretager et underbevidst valg af emner og dermed en prioritering af disse. Nogle idéer møder stor interesse og videreudvikles hele tiden gennem „Turnaround“. Andre emner forbliver uden indholdsmæssige tilføjelser og „parkeres“ tilsvarende.

Tjekliste konkretisering af foranstaltninger

- ✓ Blandet gruppetildeling
- ✓ Gruppestørrelse: 3-6 personer
- ✓ Fordeling af små grupper med tilstrækkelig afstand til hinanden (baggrundsstøj)
- ✓ Varigheden af en arbejdsfase: 15-30 minutter
Om nødvendigt, individuel forlængelse på grundlag af de igangværende diskussioner i grupperne

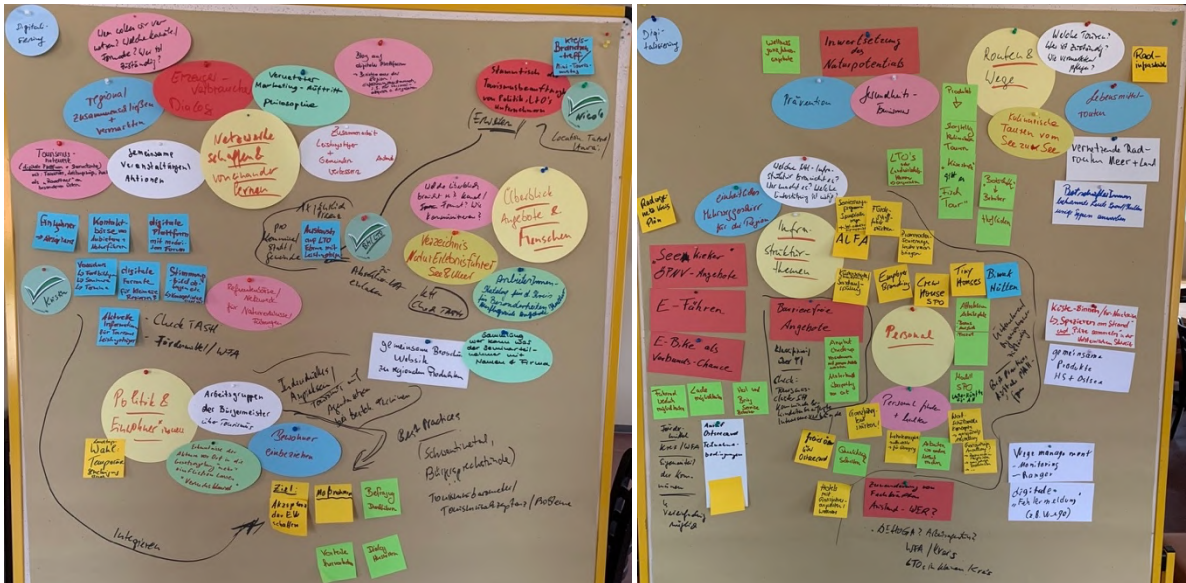
- ✓ Klarhed om opgaven for alle
- ✓ Tilstrækkelig tid til at arbejde med spørgsmålet
- ✓ Tilstrækkelig tid til supplerende udveksling i gruppen
- ✓ Tilstrækkeligt antal kuglepenne og moderationskort/tegnestifter eller post-its til rådighed

- ✓ Aktivering af grupperne gennem moderatoren, tanker og diskuterede punkter noteres tilsvarende
- ✓ En klokke eller et andet akustisk signal til at markere, at en arbejdsfase er afsluttet.

3.7 Sammenfatning

Alle deltagere har set alle spørgsmålene og de første idéer, men kender endnu ikke alle de tilføjelser, som de andre arbejdsgrupper har foretaget. Derfor er det vigtigt med en fælles sammenfatning også for at opnå et fælles engagement i det videre forløb.

Moderatoren sammenfatter de forskellige resultater. Det er vigtigt at sikre, at der er klarhed over de noterede idéer, og at der om nødvendigt foretages tilføjelser. Herved lægges der særlig vægt på at definere ansvarsområder og på at opnå enighed om de næste skridt. Dette noteres også på tavlen.

Tjekliste sammenfatning

- ✓ Præsentation af alle resultater
- ✓ Registrering af deltagernes tilføjelser
- ✓ Registrering af tilføjelser med henblik på den senere behandling
- ✓ Udladning af klare opgaver ud fra foranstaltningerne
- ✓ Afklaring af ansvarsområder for den yderligere udvikling af indholdet

3.8 Afslutning

Ved dagens afslutning meddeles de næste skridt til deltagerne. Dette kan henvise til sammenfatningen af resultaterne og lige sådan til yderligere kommende arrangementer. I en feedbackrunde registreres de enkelte deltageres personlige holdninger, og de tages i betragtning i forbindelse med yderligere formater og opsummering af resultaterne.

Tjekliste afslutning

- ✓ Oplysninger om de næste skridt
- ✓ Feedbackrunde med individuelle udtalelser fra alle deltagere om indhold, proces og atmosfære på workshoppen
- ✓ Tak til deltagerne

3.9 Opfølgning

Efter workshoppen modtager deltagerne en takke-e-mail med oplysninger om, hvordan de kan komme videre.

En sammenfatning og en præsentation af de udarbejdede oplysninger vil efterfølgende i form af tekst, grafik og billeder blive sendt særskilt til workshopdeltagerne som et PDF-dokument.

Tjekliste opfølgning:

- ✓ Takkeskrivelse per e-mail, straks efter workshoppen
- ✓ Udarbejdet sammenfatning af resultaterne til deltagerne
- ✓ Meddelelse om, hvem der er kontaktperson til spørgsmål, idéer osv.

4. Produktskabelse og værdiskabelse

4.1 Produktskabelse

I det næste trin udvælges tre til fem foranstaltninger blandt de forskellige udarbejdede foranstaltninger, som derefter specificeres yderligere sammen.

Kriterierne for udvælgelse er:

- Om foranstaltningen er i overensstemmelse med det overordnede mål
- Konkret gennemførlighed i gruppen
- Skabelse af merværdi for regionen (værdiskabelse)

I fællesskab konkretiseres foranstaltningerne – igen i form af en "World Café" og efterfølgende fælles overvejelser. Fokus ligger her på det følgende spørgsmål: *Hvem gør hvad, hvornår og hvordan og med hvem?* Der udarbejdes et klart ansvarsområde og en tidsplan i fællesskab for at sikre, at deltagerne engagerer sig i de opgaver, der ligger foran dem. Tilsvarende er gruppens sammensætning af betydning. Gruppen skal være i stand til og villig til at træffe konkrete beslutninger.

I eksemplet med denne afsluttede proces bevirkede corona-pandemien, at der blev givet afkald på en yderligere fælles workshop med deltagerne. Derimod udviklede WFA og det involverede konsulentfirma Realizing Progress yderligere konkrete projektidéer ud fra de handlingsområder og foranstaltninger, der blev nævnt på workshoppen. Disse beror udelukkende på input fra workshopdeltagerne og bidrager alle til det grundlæggende emne, der blev skitseret i begyndelsen med de tre afledte spørgsmål:

- 1) Identifikation/følelse af "vi".
- 2) Begrebet bæredygtighed
- 3) Forbindelse mellem kysten og det indre af landet

I et yderligere skridt afklares værdiskabelsen af hver enkelt produktidé, og dens udstråling gøres synlig. Der indtræder en værdiskabelse, når et konkret produkt eller også en idé videreudvikles, og der herigennem skabes en merværdi – ikke nødvendigvis kun af økonomisk art – for virksomheden eller organisationen.

Værdiskabelse finder sted på forskellige niveauer. I direkte forstand f.eks. gennem en stigning i ens egen omsætning, fordi der enten kommer flere gæster på grund af et nyt produkt, eller fordi de er villige til at betale mere for det tilbudte produkt. Anvendelsen af regionale produkter skaber også merværdi i regionen, da de regionale producenter har direkte gavn af dette. På lang sigt kan det derimod betale sig at forbedre regionens image eller øge dens synlighed. Etablering af nye kontakter og pleje af eksisterende kontakter bevirker også en værdiskabelse, da udvekslingen med hinanden altid fører til en videreudvikling.

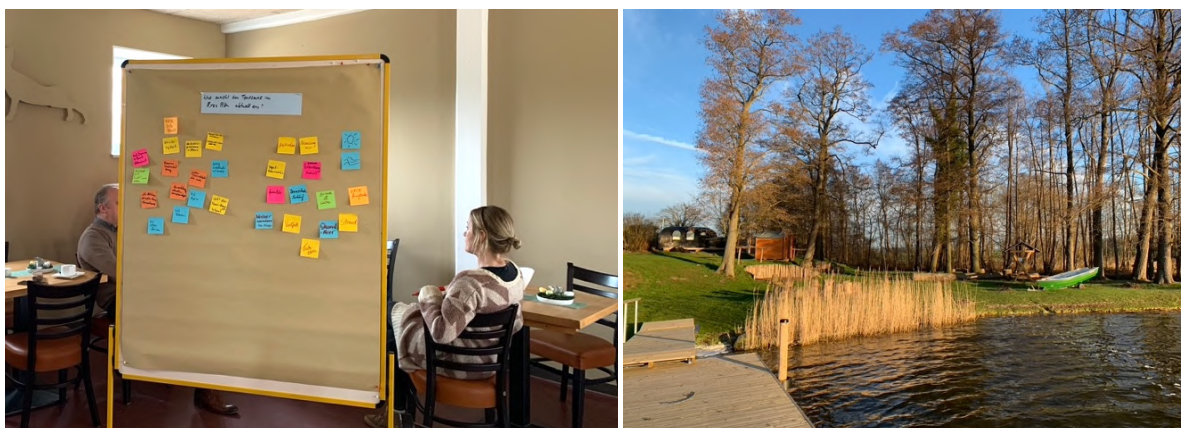
4.2 Produktidé 1: Samskabende workshop

Afledning: Selve den samskabende workshop må også ses som et konkret produkt. Der blev ikke kun skabt idéer og foranstaltninger, men i samme grad blev også nye kreative metoder og workshopmetoder formidlet. Samtidig gav workshoppen udbytte i form af personlige netværk mellem kysten og det indre af landet samt udvikling af turismen i Plön amtskommune.

Hovedidé: Gennemførelse af en samskabende workshop om bæredygtig naturturisme i Plön amtskommune.

Gennemførelse og ansvar:

- Indbydelse af en bred gruppe af deltagere, der omfatter turismeeksperter, værter, administrativt personale, miljøbeskyttelsesforeninger og politikere fra Plöns amtsforvaltning og WFA Plön amtskommune
- Afholdelse af workshoppen i Perdoeler Mühle i Belau, herunder mad og tilbudt rundvisning
- Samskabende udarbejdelse af idéer til udvikling af bæredygtig naturturisme i Plön amtskommune
- Der er masser af plads til, at deltagerne kan lære hinanden at kende og netværke, mens de arbejder i små grupper, og når de holder pause.

Værdiskabelsesproces

- **WFA Plön amtskommune / Plön amtsforvaltning** Synlighed og opmærksomhed, interne kommunikationstjenester, idéudvikling til forbindende aktiviteter i regionen, direkte tilbagemelding på eget turismekoncept, etablering og vedligeholdelse af kontakter, erfaring med en samskabende proces, gennemførelse af turismekonceptets handlingsområder, gennemførelse af opgaver i et igangværende TOUR-BO-projekt
- **Lokation Perdoeler Mühle:** Synlighed og opmærksomhed (i kommunikationen og på stedet), brug af personale fra regionen (service, kok), overnatning af workshopdeltagere på den nyoprettede naturglampingplads, direkte tilbagemelding på eget produkt, anbefalinger og rapporter fra deltagerne til venner/bekendte

- **Regionale producenter og supermarkeder i regionen:** Regionale og sæsonbestemte produkter, varer fra egen produktion
- **Gastronomi i regionen:** Workshopdeltagerne spiser ude på Schlüter Hotel & Restaurant i Wankendorf
- **Deltagere:** Kontakt med WFA Plön amtskommune/amtsforvaltningen i Plön, udvikling af idéer til deres egen virksomhed, netværkssamarbejde med andre aktører i regionen, erfaring med en samskabende proces, få nærmere kendskab til Perdoeler Mühle, afholdelse af yderligere arrangementer i Perdoeler Mühle, besøg på påskemarkedet eller andre arrangementer, anbefaling af Perdoeler Mühle til andre

4.3 Produktidé 2: Vejledende princip „bæredygtighed“

Afledning: Bæredygtighed er et af handlingsområderne i turistkonceptet for Plön amtskommune. Den er af tilsvarende betydning for turismeudviklingen i regionen.

Produktidéen „det vejledende princip om bæredygtighed“ er inspireret af workshopdeltagernes input om status quo: og deres eget input som vist nedenfor:

Hovedidé: Der er behov for et ledende princip for bæredygtighed i Plön amtskommune, som en bred vifte af interessenter og interessegrupper samt den regionale befolkning er engageret i indholdsmæssigt. Her skabes identifikation og en følelse af "vi".

Gennemførelse og ansvar:

- Udveksling mellem forskellige aktører (overnatningssteder, gastronomi, landbrug, politik ...) inden for rammerne af mindre rundbordssamtaler i de forskellige kommuner om, hvad bæredygtighed betyder for dem. Organiseret af amtsforvaltningen Plön/ WFA Plön amtskommune eller direkte af kommunerne
- Mulighed for at bruge FN's 17 mål for bæredygtig udvikling (17 SDG'er) som grundlag for at konkretisere emnet
- Besøg på best practices i regionen
- Konsolidering af input fra kommunerne i en større ramme på amtskommuneplan

Værdiskabelsesproces

- **WFA Plön amtskommune / Plön amtsforvaltning:** Imageforbedring blandt gæster og lokale, synlighed og opmærksomhed, tiltrækningskraft for investorer, interne kommunikationstjenester, forbindende aktiviteter i regionen, kontaktopbygning og -pleje, gennemførelse af indsatsområder i turismekonceptet
- **Erhvervsliv:** Imageforbedring blandt kunder og lokale borgere, synlighed og opmærksomhed, tiltrækningskraft for investorer, opbygning og vedligeholdelse af kontakter med andre aktører i regionen
- **Overnatningssteder:** Imageforbedring gennem et stærkere fokus på bæredygtighed, omsætning gennem flere gæster, udvikling af idéer til egen virksomhed, etablering og vedligeholdelse af kontakter med andre aktører i regionen
- **Gastronomiske virksomheder:** Imageforbedring gennem et stærkere fokus på bæredygtighed, omsætning gennem flere gæster, udvikling af idéer til egen virksomhed, etablering og vedligeholdelse af kontakter med andre aktører i regionen
- **Regionale producenter og supermarkeder i regionen:** Synlighed og opmærksomhed, imageforbedring gennem fokus på bæredygtighed, omsætning gennem flere kunder, udvikling af idéer til egen virksomhed, etablering og vedligeholdelse af kontakter med andre aktører i regionen
- **Gæster:** Skærpelse af billedet af Plön amtskommune, større anerkendelse af tilbuddene i Plön amtskommune, ny viden gennem deltagelse i tilbud
- **Lokalbefolkningen:** Ny viden gennem deltagelse i tilbud, større anerkendelse af tilbuddene i bydelen Plön amtskommune

4.4 Produktidé 3: Regionalitet

Afledning: Regionalitet er et af Plön amtskommunes karakteristiske kendetegn. Regionalitet er en vigtig del af den bæredygtige naturturisme. Og regionalitet er ligeledes en væsentlig faktor, når det gælder om at forbinde det indre af landet med kysten. Værdier som tradition og hjemstavn er i fokus.

Produktidéen „Regionalität“ inspireres herved af workshop-deltagernes input som vist nedenfor:

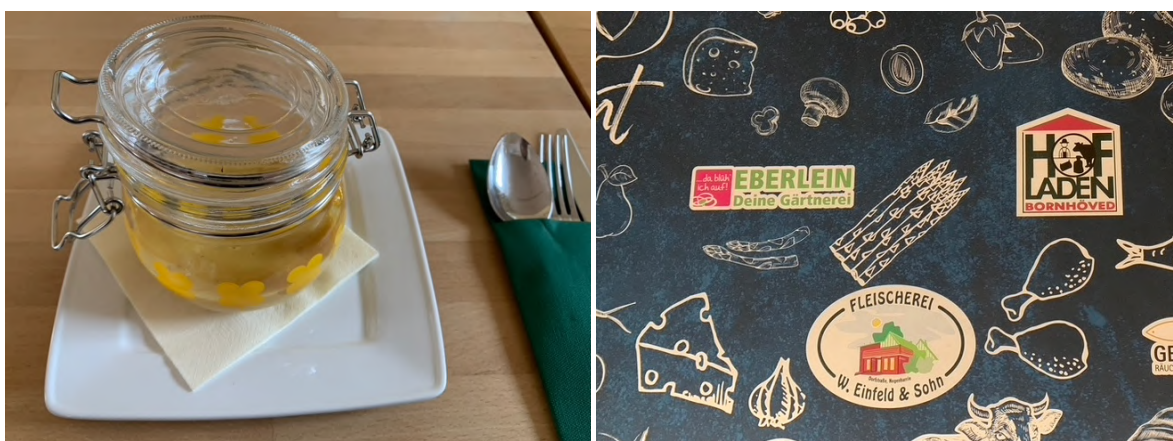
Hovedidé: Med opskrifter fra regionen bliver det muligt at opleve regionalitet. Samtidig knyttes traditionelle, regionale værdier og forbindelsen mellem kysten og det indre af landet sammen.

Gennemførelse: Indhold

- Indholdets hovedvægt ligger på opskrifter. Disse opskrifter kan både komme fra gastronomiske leverandører og fra lokale folk fra regionen.
- Som supplement kan man tænke sig indhold og baggrundsinformation om regionale produkter, som udgør ingredienserne til de præsenterede opskrifter. Dette kan også kombineres med præsentation af restauranter, regionale producenter, gårdbutikker og supermarkeder. I hvert enkelt tilfælde bør fokus ikke kun være på virksomhederne, men også på menneskerne bag virksomhederne.

Gennemførelse: Forberedelse/distribution

- Gennemførelse som et trykt produkt (f.eks. bog, kalender) og/eller online (f.eks. særskilt websted, regelmæssige blogindlæg). Der er mulighed for at ændre indholdet årligt eller sæsonmæssigt.
- Generelt kan idéen om en opskriftssamling gennemføres på forskellige niveauer: af enkelte restauratører (præsentation på hjemmesiden og i menukortet), af en by/kommune (tematisk samling af egnede aktører), af en LTO (samling af egnede aktører og skærpelse af den turismemæssige sammenhæng) og af Plön amtskommune (tematisk samling af egnede aktører).

Værdiskabelsesproces

- **Tjenesteudbydere (fotograf, tekstforfatter, designer, tegneserietegner, trykkeri, forlag):** Omsætning, synlighed gennem kolofon eller navngivning
- **WFA Plön amtskommune / Plön amtsforvaltning** Synlighed og opmærksomhed, interne kommunikationstjenester, forbindende aktivitet i regionen, etablering og vedligeholdelse af kontakter, gennemførelse af handlingsområder for turismekonceptet
- **Gastronomiske virksomheder:** Synlighed og opmærksomhed, imageforbedring gennem fokus på regionalitet, omsætning gennem flere gæster, etablering og vedligeholdelse af kontakter
- **Regionale producenter og supermarkeder i regionen:** Synlighed og opmærksomhed, imageforbedring gennem fokus på regionalitet, omsætning gennem flere kunder, etablering og vedligeholdelse af kontakter
- **Udbydere af arrangementer:** Mulighed for at tilbyde madlavningskurser baseret på dette
- **Lokalbefolkningen:** Synlighed gennem egne opskrifter, styrkelse af fællesskabsfølelsen, gave til venner og bekendte
- **Gæster:** Synlighed gennem egne opskrifter, skærpelse af Plön amtskommunes image, souvenir fra ferien, gave til venner og bekendte

4.5 Produktidé 4: Uddannelsestilbud

Afledning: Især på emneområdet bæredygtig naturturisme er det yderst vigtigt at udarbejde uddannelsestilbud. Det er vigtigt at formidle viden til både gæster og lokalbefolkningen og at give adgang til naturen gennem blide oplevelser i harmoni med naturen, så der kan opstå forståelse og bevidsthed om bæredygtig turismeudvikling.

Produktidéen "uddannelsestilbud" inspireres herved af workshopdeltagerne som vist nedenfor:

Hovedidé: Uddannelsestilbud på alle berøringspunkter med gæsten (customer journey) formidler en øget bevidsthed om og forståelse for naturen og dens beskyttelse. „Uddannelse“ relaterer herved til viden, der formidles, dog gennem forskellige former og kanaler.

Gennemførelse og ansvar:

På grund af kravet om at nå gæsten på alle hans berøringspunkter opfordres alle virksomheder og organisationer inden for turismen til at yde deres bidrag til vidensformidling. Det drejer sig tilsvarende om turistorganisationer og kommuner samt værter og gastronomiske udbydere eller kulturattraktioner og naturparker. Det er også lokale folk, som kommer i kontakt med gæsterne (herunder offentlig transport, gårdbutikker, taxaer, museer, kirker, detailhandel).

Gennemførelse: Produktudvikling:

- Guidede ture – individuelt og i grupper – i naturparker, men også i naturen i almindelighed
- Naturoplevelsestilbud (f.eks. skovbadning, udflugter/dyreobservationer osv.) i naturparker, men også i naturen generelt
- Tænke sammen om naturformidling og sundhedsspørgsmål og skabe bevidsthed

- Gennemførelse af „åbent hus-dage“ på bondegårde, helst flere gange om året, eller generelle åbningstider for besøgende
- Udformning af ture på cykel- og vandrestier på en sådan måde, at de kommer forbi gårdbutikker, naturparker osv. Give oplysninger – analogt via vejvisere eller digitalt via apps
- Anvend barrierefritedens principper som en retningslinje for produktudviklingen: Tilbud skal altid udformes sådan, at de kan opleves med mindst to sanser
- Udvikling af interaktive undervisningstilbud for at formidle viden på en legende måde
- Anvendelse af digitale teknologier til at formidle viden, f.eks. virtual reality/virtuel realitet eller augmented reality/udvidet virkelighed, geocaching
- Udnyttelse af støttemidler for barrierefrihed, digitalisering eller bæredygtighed. Konciperes i givet fald også som et fælles, overordnet projekt for hele amtskommunen

Gennemførelse: Kommunikation:

- Oprettelse af et centralt overblik over tilbud og udbydere
- Udarbejdelse af best practices, der så åbent stilles til rådighed for kommunikation, se f.eks. YouTube-videoerne fra BED & NATURE (https://www.youtube.com/channel/UC_KB7fYsLpmHq5-zt2f4z2A).
- Websteder og opslag på sociale medier med baggrundsoplysninger om guidede ture, ture og attraktioner i området, som gør det muligt at opleve naturen eller formidle viden om den
- Websteder og opslag på sociale medier med baggrundsoplysninger om de anvendte regionale produkter og deres oprindelse samt om regionens og eget hus' historie
- Tilgængeligt informationsmateriale (trykt eller digitalt) om guidede ture, ture og attraktioner i det omkringliggende område, som gør det muligt at opleve naturen eller at formidle viden om den
- Personalet – både på overnatningssteder og gastronomiske virksomheder, men også i gårdbutikker og andre kontaktpunkter – er velinformeret om relevante tilbud i området og kan komme med passende anbefalinger til gæsterne

Gennemførelse: Netværk:

- Fælles udvekslingsrunder for relevante aktører i Plön amtskommune
- Individuel og fælles udveksling med natur- og miljøbeskyttelsesforeninger som f.eks. BUND
- Se på konkrete tilbud om bedste praksis individuelt eller tilfælles. Dette gælder især for de ansatte i virksomhederne og organisationerne („at lære af hinanden betyder at lære for hinanden“ / train-the-trainer-foranstaltninger)
- Deltagelse i konferencer og møder samt videoseminarer om emnet uddannelsestilbud inden for naturturisme

Værdiskabelsesproces

- **WFA Plön amtskommune / Plön amtsforvaltning** Synlighed og opmærksomhed, interne kommunikationstjenester, idéudvikling til forbindende aktiviteter i regionen, etablering og vedligeholdelse af kontakter, gennemførelse af handlingsområder for turismekonceptet
- **Overnatningssteder:** Imageforbedring gennem mere service for gæsterne, omsætning gennem flere gæster, udvikling af idéer til egen virksomhed, etablering og vedligeholdelse af kontakter med andre aktører i regionen
- **Gastronomiske virksomheder:** Imageforbedring gennem mere service for gæsterne, omsætning gennem flere gæster, udvikling af idéer til egen virksomhed, etablering og vedligeholdelse af kontakter med andre aktører i regionen
- **Regionale producenter og supermarkeder i regionen:** Synlighed og opmærksomhed, imageforbedring gennem fokus på regionalitet, omsætning gennem flere kunder, udvikling af idéer til egen virksomhed, etablering og vedligeholdelse af kontakter med andre aktører i regionen
- **Gæster:** Skærpelse af billedet af Plön amtskommune, større anerkendelse af tilbuddene i Plön amtskommune, ny viden gennem deltagelse i tilbud
- **Lokalbefolkningen:** Ny viden gennem deltagelse i tilbud, større anerkendelse af tilbuddene i bydelen Plön amtskommune

5. Udblik

Den beskrevne proces med den samskabende tilgang viser vigtigheden og værdien af en åben og respektfuld holdning over for alle deltagere og afskaffelsen af de ofte levede og udbredte hierarkier. Fokus er her på hensigten om sammen at forme og udvikle fremtidens turisme på en kreativ og kommunikativ måde og trinvist at føre den ud i livet.

Klassiske og stadig udbredte top-down-arbejdsmetoder anvendes ikke i den samskabende tilgang. Det er netop denne åbne ramme med et centralt formuleret spørgsmål, der gør det muligt at synliggøre potentialer og ressourcer, som sædvanligvis ikke tages i betragtning. Jo mere heterogen sammensætningen af deltagerne er, jo flere perspektiver kan høres, forstås og kombineres. Denne gennemsigtighed henholdsvis mangfoldighed af forskellige synsmåder og erfaringer samt knowhow og viljen til at bidrage skaber forståelse og en følelse af samhørighed – et fællesskab – en følelse af "vi".

Kritiske synspunkter skal tages i betragtning og tages alvorligt, ligesom bekymringer skal tages åbent op – også selv om det bliver ubehageligt. Det er som regel tilrådeligt at få støtte fra en neutral moderator. Aktuelle emner som f.eks. accept af turisme (med inddragelse af lokalbefolkningen) eller beskyttelse af naturen i forbindelse med naturvenlig turisme (med hensyntagen til lokalbefolkningen, naturbeskyttelsesforeninger, myndigheder m.fl.) kan fremme en forståelsesorienteret dialog ved hjælp af samskabende anvendelse, som ikke blot bygger broer, men også giver mulighed for nye perspektiver og tilbud til gavn for natur og mennesker. I sidste ende fører integritet og vilje til dialog, som også den samskabende workshop i Perdoeler Mühle i Belau viste det, til et forstående samarbejde på øjenhøjde og en levende anerkendelse.

I denne forstand er samskabende arbejde et vigtigt redskab til et forbindende og formende procesarbejde, der er tværfagligt anlagt og udgør en passende og effektiv ramme for innovationer inden for bæredygtig turismeudvikling.

Held og lykke!

Kolofon

Koncept og redigering: Kristine Honig (Realizing Progress), Katrin Große (WFA)
Tilrettelæggelse: Wirtschaftsförderungsagentur Kreis Plön GmbH (WFA)
Projekt: TOUR-BO Tourism Cross-Border
Arbejdspakke 3 – Aktivitetsgruppe 3.3

År 2022

Oplag: 1. oplag

Layout: Realizing Progress | realizingprogress.com

Billeder: Kristine Honig, Katrin Große

Oversættelse: Frank Koppensteiner

www.tour-bo.eu

Dette projekt støttes af Den Europæiske Regionale Udviklingsfond.